

Grönbok om otillbörliga affärsmetoder i företagsrelationer

Landsbygdsdepartementet

2013-03-11

Dokumentbeteckning

COM(2013) 37

Grönbok om otillbörliga affärsmetoder i företagsrelationer i leveranskedjan för livsmedel och andra varor

Sammanfattning

Med denna grönbok vill kommissionen inleda en debatt om den bästa strategin för att motverka så kallade otillbörliga affärsmetoder i företagsrelationer längs leveranskedjan för livsmedel och andra varor. Grönboken innehåller kommissionens preliminära bedömningar i frågan samt efterlyser ytterligare belägg för, och åsikter om, de eventuella problem som beror på otillbörliga affärsmetoder.

Grönboken framhåller att det i leveranskedjan förekommer fall där en av parterna i en affärsrelation i alltför stor utsträckning kan bestämma villkoren i ett avtal så att det bara gynnar den starkare partens intressen. Grönboken anger att den svagare parten i sådana situationer kanske inte har möjlighet att avvisa ensidigt införda ofördelaktiga villkor på grund av risken att avtalet inte ingås eller att företaget går i konkurs.

Grönboken slår fast att åtgärder som syftar till att ta rätta till brister som är resultatet av otillbörliga affärsmetoder skulle kunna bidra till det övergripande målet för EU att bli en smartare, hållbarare och mer inkluderande ekonomi till år 2020. Sverige har i "Högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja" förespråkat lösningar på nationell nivå eller på frivillighetens grund. Samråd om grönboken pågår till och med den 30 april. I mitten av 2013 kommer kommissionen att informera om nästa steg i behandlingen.

1.1 Ärendets bakgrund

Otillbörliga affärsmetoder inom EU:s livsmedelssektor diskuterades för första gången år 2009 då konsumentpriserna steg till följd av pristoppar inom jordbrukssektorn. Kommissionen ansåg att konsumenterna inte erhöll tillräckligt rättvisa erbjudanden i fråga om produktsortiment och priser samt att mellanhänder – livsmedelsindustrin och detaljhandeln – pressade marginalerna för producenter inom jordbrukssektorn. Som motåtgärd inrättades år 2010 en expertgrupp inom ”Högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja”.

Under 2011 presenterade expertgruppen en uppsättning principer om lojala affärsmetoder samt exempel på rättvisa och orättvisa affärsmetoder i livsmedelskedjan. Principerna undertecknades av elva organisationer som företrädar olika intressen i EU:s livsmedelskedja. Under 2012 arbetade gruppen för att ta fram ett gemensamt ramverk för sanktioner och kontroll. I november stod det klart att gruppen inte kunde enas om en sådan mekanism. Åtta av de elva organisationerna har dock tillkännagivit sin avsikt att i början av 2013 frivilligt börja tillämpa principerna om lojala affärsmetoder.

1.2 Förslagets innehåll

Med denna grönbok vill kommissionen inleda en diskussion om den bästa strategin för att motverka otillbörliga affärsmetoder i företagsrelationer längs leveranskedjan för livsmedel och andra varor. Med otillbörliga affärsmetoder avses metoder som starkt avviker från god affärssed och strider mot god tro och heder samt vanligtvis innebär en överföring av kostnader och entreprenörsrisker till den svagare parten i ett affärsförhållande. Det kan t.ex. gälla ändringar av avtal i efterhand, såsom avdrag på fakturabelopp för att täcka reklamkostnader, ensidiga rabatter baserade på sålda mängder eller listningsavgifter. I grönboken slår kommissionen fast att åtgärder som syftar till att rätta till brister som är resultatet av otillbörliga affärsmetoder skulle kunna bidra till det övergripande målet för EU att bli en smartare, hållbarare och mer inkluderande ekonomi till år 2020.

Vidare framhåller kommissionen att ömsesidiga fördelar av ett affärsavtal förutsätter att de avtalsslutande parterna har ett förhandlingsläge som gör det möjligt att faktiskt förhandla om avtalsvillkoren. Det konstateras också att det förekommer fall där en av parterna i en affärsrelation i alltför stor utsträckning kan bestämma villkoren i ett avtal så att det bara gynnar den starkare partens intressen. Kommissionen anger att den svagare parten i sådana situationer kanske inte har möjlighet att avvisa ensidigt införda ofördelaktiga villkor på grund av risken att avtalet inte ingås eller att företaget går i konkurs.

I grönboken beskrivs olika typer av otillbörliga affärsmetoder i leveranskedjan, kommissionens preliminära bedömning av affärsmetodernas potentiella effekter samt lagstiftning, särskilda ramverk och sanktionsmekanismer på nationell nivå samt skyddet och sanktionsmekanismer på EU-nivå.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Grönboken innehåller inte några rättsligt bindande förslag.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen kommer att göra en konsekvensbedömning som komplement till det samråd som pågår till den 30 april 2013. Grönboken kommer i sig inte att ha någon direkt påverkan på statens finansiella åtaganden.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen noterar att kommissionen tagit fram en grönbok om otillbörliga affärsmetoder i företagsrelationer. Rent allmänt kan nämnas att Sverige har ett stort intresse av en välfungerande marknad för detaljhandel och det är av stor vikt att marknaden ges de förutsättningar som krävs för att fungera på bästa sätt. Sverige har inom ramen för kommissionens ”Högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja” förespråkat lösningar på nationell nivå eller på frivillighetens grund.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Grönboken har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då grönboken inte innehåller några lagstiftningsförslag.

Inte aktuellt då grönboken inte innehåller några lagstiftningsförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det är delvis oklart hur kommissionen tänker sig den fortsatta behandlingen av de frågor som tas upp i grönboken. Samråd om grönboken pågår till och med den 30 april. I mitten av 2013 kommer kommissionen att informera om nästa steg i behandlingen.

Parallellt med samrådet inleds ett arbete med en konsekvensbedömning vid kommissionen. I konsekvensbedömningen kommer kommissionen att undersöka i vilken utsträckning eventuella problem kan lösas lokalt eller om det behövs en lösning på EU-nivå. Alla möjliga lösningar kommer att beaktas, alltifrån självreglering till lagstiftning. Vid sidan av detta bevakas frågorna inom ”Högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja”.

4.2 Fackuttryck/termer

Otillbörliga affärsmetoder i företagsrelationer: Metoder som starkt avviker från god affärssed och strider mot god tro och heder samt vanligtvis innebär en överföring av kostnader och entreprenörsrisker till den svagare parten i ett affärsförhållande.